

Berente Judit

JÁSZKISÉR ÉLŐ KÜLKAPCSOLATAI

A községnek jelenleg két külföldi településsel van élő kapcsolata. A korábbiakban volt több próbálkozás is, de egy kapcsolat akkor marad csak életben, ha azt mindkét oldalról ápolják. A kapcsolatink ápolására hoztuk létre 1997. március 3-án a Külkapcsolatok Baráti Egyesületét, melynek alapvető célja: a község arculatának formálása és hírnevének öregbítése határainkon kívül és belül. Az Egyesület feladatának tekinti a település kialakult kapcsolatainak ápolását és fejlesztését. Alapszabályunk szerint a kapcsolatok során szerzett hazai és külföldi tapasztalatokat adaptáljuk és felhasználjuk településünk fejlődése érdekében.

Ómoravica

Az egyik kapcsolatunk Jugoszláviában Ómoravicán van. Hivatalosan Stara-Moravica néven tartják számon, azonban ezen a településen 90%-ban magyarok élnek (10 évvel ezelőtt még csak kizárólag magyarok laktak, azonban a háború után már lassan elkezdtek a szerbek is betelepülni ebbe a községbe). 1785-ben a Jászkisér szegényebb rétegeiből sokan kitelepedtek a bácskai lakatlan pusztákra. Negyvenkét jászkiséri család ezen a helyen telepedett le, s ezt a falut azután Bácskossuthfálynak nevezték el.

Az újkeletű kapcsolatfelvétel 1967. szeptemberében történt, a református egyház kezdeményezésére, melyben nagy szerepet vállalt Siklós József református lelkész. Az elvándorolt jászok leszármazottainak 36 fős csoportja látogatott el Jászkisérre Ómoravicáról Kiss Antal ómoravicai és Tóth Lajos szabadkai református lelkész vezetésével. Az akkori hivatalos községi vezetők is nagy odaadással igyekeztek a vendéglátást minél jobban megszervezni. Ettől a pillanattól kezdve nagyon sok jászkiséri és ómoravicai család között szoros kapcsolat alakult ki. A jászkisériek első csoportos látogatása 1972. augusztusában jött létre, amikor Szüle Katalin szervezésében egy 45 fős csoport indult útnak Ómoravicára vonattal. Szabadkán már várta őket az ómoravicai delegáció. Olyan súlya volt ennek a látogatásnak, hogy még a szabadkai előjáróság is kinn várta őket az állomáson. Innen autóbusszal mentek tovább Ómoravicára, ahol két élményekben és tapasztalatokban gazdag napot töltött el a csoport. 1972 után viszont csupán személyes kiutazásokra került sor, a hivatalos kapcsolatfelvétel nem történt.

1986-ban egy hivatalos egyházi meghívó érkezett Jászkisérre az „Elszármazás 200 éves évfordulójára”. Nagy örömmel vették tudomásul a jászkisériek a meghívást. Jóllehet a csoportos kiutazás az akkori jugoszláv politikai helyzet miatt meghiúsult, Somodi Lajos református lelkész vezetésével 12 fős csoport utazott ki személyautókkal és vonattal. Ezután újabb tízéves szünet állt be a kapcsolatban, ugyanis a politikai helyzet, majd később a jugoszláviai háború nem kedvezett a kapcsolatok ápolásának.

1996. április elején egy fax érkezett Ómoravicáról, melyben a település vezetősége tisztelettel meghívta Jászkisér vezetőségét az Elszármazás 210 éves évfordulójára rendezett ünnepségre. A soron következő az áprilisi ülésen a képviselő-testület egyhangúlag támogatta a kapcsolatok újrafelvételét. Ezzel új fejezet kezdődött, melynek jeleként az Ómoravicai Gyermek Néptáncsoport vendégeskedett a III. Jászkiséri Gyermek Néptáncfesztiválon. A Palusek Magdolna vezette csoportot régi ismerősöket üdvözölhettük Jászkiséren. Viszonzásképpen a III. Református Világtalálkozó alkalmából 45 tagú jászkiséri csoport utazott Ómoravicára.

1997. augusztus 16-17-én lezajlott IV. Gyermek Néptáncfesztiválra ismét meghívást kapott az ómoravicai Vadvirág Néptáncsoport. Elszállásolásuk ismét családoknál történt, időközben baráti kapcsolatok alakultak ki a néptáncos gyerekek között.

A háború befejezése után 1998. május 28-31. között rendezték az első Moravicai Napokat. A változatos programban a diákok, képzőművészeti csoportok, galambászok kiállítása, főzőverseny és sportversenyek szerepeltek. Az ünnepi gálaműsorban a Pendzsom Néptáncgyűlés is fellépett. Emlékező esemény volt a békeszobor avatása, amely jelképezte, hogy ez a falu több, mint két évszázada békében él a szomszédaival. A vasárnap ünnepi istentiszteletet pedig az ómoravicai református templomban tartották, melynek teteje és tornya piros palával fedett, a fala fehérre meszelt, az ablakai és ajtói pedig zöldek...

1998. augusztus 15-16-án az V. Jászkiséri Gyermek Néptáncfesztiválra ismét megérkezett a moravicai Vadvirág Néptáncgyűlés, s már igazán jó érzés volt látni, hogy a gyerekek milyen otthonosan mozognak, s milyen jól érzik magukat nálunk.

1998. október 10-11-én az első kiséri Hagymafesztiválra a Moravicai Néptáncgyűlés is fellépett. A kapcsolat következő állomása 1999-es lett volna a II. Moravicai Napok rendezvénye, azonban a háború ismét közbeszólt...

Niederlenz

Jászkesér másik élő kapcsolatának nincsenek történelmi előzményei, mindössze hat éves múltat tekint vissza. 1993. áprilisában levél érkezett Svájcban a Pogármesteri Hivatalba, melyben Niederlenz lakói kinyilvánították, szeretnék településünkkel partnerkapcsolatot létesíteni. Számunkra ez az egész egy hihetetlen álmunk tűnt. Néhány lelkes ember kivételével nem is sokat jósoltak ennek a kapcsolatnak. A képviselő-testület Szüle Katalin képviselőnőt bízta meg a pozitív válasz elküldésével. Ő egyébként a kezdettől fogva lelkes és odaadó támogatója volt az ügynek. Váratlan lehetőségként éppen akkor indult egy négytagú delegáció Franciaországba. Papp János alpolgármester, Gál András és Zelei József képviselők, valamint Balogh György népművelő hazafelé rövid bemutatózó látogatást tettek a 3500 lakosú településen, ahol Walter Gloor polgármester és a jegyző Thomas Steudler fogadta őket. A találkozón Balogh György tolmácsolt, akinek ügybuzgalma is segítette a kapcsolat elindításában. A jászkeséri küldöttség látogatását hamarosan, júliusban viszonzta Walter Gloor és felesége, akik egy fél napot töltöttek nálunk. Megegyeztek Bánlaki Zoltán polgármesterrel, hogy szorosabbra fogják a kapcsolatot.

A megegyezést tett követte. 1994 április 1-én hozzánk látogatott Armin Fischer alpolgármester, Sulyok Magor tolmács és gazdasági szakember, Monika és Peter Schmid pedagógus és újságíró, Rosemarie és Roland Keller, akik a mai napig a mozgatórugói ennek a kapcsolatnak, Thomas Steudler jegyző, András Varga és René Bechir. Vendégeink a négy nap alatt meglátogatták Jászkesér közintézményeit és üzemeit. Bánlaki Zoltán polgármester bemutatta községünket, beszélt a nehézségeinkről. A tárgyalások során elmondták, hogy egyelőre komolyabb gazdasági segítséget nem tudnak nyújtani, inkább kulturális szinten látják kapcsolatunk bővítésének a lehetőségét.

Három hónappal később június 10-én Niederlenzben megalakult a PJN Egyesület (Partnergemeinde, Jászkesér Niederlenz), amely ettől kezdve hivatalos feladata lett a két település kapcsolatának ápolása és bővítése. Elnöknek Rosemarie Keller asszonyt választották, akinek szívügye ez a kapcsolat, s a mai napig fáradtságot nem ismerve, teljes erejével dolgozik ezért a kapcsolatért. Az alakuló ülésen 34-en voltak jelen, ma már több, mint 100 tagjuk van és ezzel Niederlenz legnagyobb létszámú egyesületének számítanak.

Az egyesület megalakulása után intenzív levelezésbe kezdett a PJN Niederlenz és a Polgármesteri Hivatalban működő, külföldi kapcsolatokkal foglalkozó bizottság, melynek Szüle Katalin, Gyulay József, Varga József és Balogh György voltak a tagjai.

Az események hamarosan méginkább felgyorsultak. Meghívást kaptunk az októberben rendezendő Niederlenzi Őszi Vásárra. Arra kérték bennünket, tipikusan magyar, de legfőbbséppen jászkeséri termékekkel vegyünk részt a jótékonyági vásáron. Szeptember 27-én érkezett hozzánk Fritz Holderegger református lelkész és Werner Wohler, hogy az általuk összegyűjtött termékeket Niederlenzbe szállítsák. - Romániából tértek vissza, ahová egy segélyszállítmányt juttattak el. Ők hozták településünkre az első német nyelvű könyvszállítmányt, amit a könyvtárnak adományoztak. - Visszatérve a kivételre szánt termékekre: hagymát, fokhagymát, zöldséppaprikát, paradicsompaprikát, almáppaprikát, mézet, sajtot, népművészeti tárgyakat küldtünk. A Jászberényi Vámhivatalnál történt meg a termékek elvámolása és így késő esti órákban indulhatott a szállítmány Svájcba. Az októberi vásáron nagy sikere volt a termékeknek, az eladásból befolyt összeget a jászkeséri csoportok fogadására fordították.

1994 december 2-án újabb levél érkezett. A Papp János iskolaigazgatónak címzett meghívás értelmében 25 gyerek utazhatott az 1995 július 8-án tartandó ifjúsági ünnepre, a „Jugendfestre”. (Én ettől kezdve kapcsolódtam be a munkába.) Januártól a kiutazás napjáig lázas munka folyt, a gyerekek nyelvtudásukat gyakorolták, többen közülük először indultak külföldre, Lukácsi György irányításával néptáncot tanultak, amit utóbb nagy sikerrel mutattak be a „Jugendfest”-en. Feledhetetlen hét volt, a gyerekek a kezdeti féltékenység után hamar oldódtak és megtalálták a közös hangot egymással. Mindannyiunkat elbűvölt a niederlenzi emberek kedvessége és a svájci szervezettség. Látogatásunk során a Pia Jakob asszony vezette hagyományörző együttest meghívtuk a II. Jászkeséri Gyermek Néptáncfesztiválra. Augusztus 12-én meg is érkezett a niederlenzi csoport, akiket 22 vendéglátó család várt. (Többnyire azok a családok, akiknek gyerekei részt vettek a nyári úton.) A svájci csoport tagjai csodálatos népviseletben jelentek meg a gálaműsoron, ahol igen nagy sikert aratott az előadásuk, különösen a havasi kürt tette különlegessé előadásukat. A búcsúesten vendégeink átadták Niederlenz zászlaját és tolmácsolták Walter Gloor polgármester szavait: „Ez a zászló lebegjen a szélben, és emlékeztessen Jászkesér lakosságát községeink partnerkapcsolatára.”

A külföldiekkel való kapcsolattartás mindezzel olyan stádiumba jutott, hogy át kellett alakítani a bizottság szervezeti formáját. 1995 október 9-én megalakult a Jászkesér Niederlenz Partnerkapcsolat Baráti Köre, melyen 18 család volt jelen. a baráti kör vezetőjének Varga Józsefet, a Művelődési Ház akkori igazgatóját választották, a vezetőség tagjainak, pedig Szüle Katalin képviselőt, Kiss Lajos tanárt, Balog László alpolgármestert és Balogh György művelődésszervezőt választották.

1996 július 14-19 között érkezett hozzánk viszontlátogatásra egy 25 tagú gyermekcsoport. A csoport tagjai főleg azokból a családokból kerültek ki, akik korábban fogadtak bennünket. A látogatás ideje alatt igyekeztünk viszonzni azt a sok figyelmet és kedvességet, amit kinn kaptunk. Ízelítőt adtunk községünk életéből, közös vetélkedőt szerveztünk a jászkiséri gyerekekkel, kerékpártúrát a Tiszához, kirándulást a Hortobágyra, és Budapestre amelyben szerepelt a Parlament épületének megtekintése is. A csoport részére fogadást adott az Önkormányzat, melyre meghívtuk Ernst Gloor svájci alkövetet, aki véletlenül éppen Niederlenzben született. A kapcsolatok mélyülését bizonyítja, hogy a pedagógusokat szakmai tapasztalatcserére hívta meg Francizka Stadelmann. A svájci gyerekek és kísérők nagyon jól érezték magukat nálunk, amit hűen tükröz a következő levélrészlet: „A búcsúzáskor meg tudtuk figyelni, hogy sok könny folyt el, úgy a jászkiséri, mint a Niederlenzi gyerekeknél. Vagy a szemek lettek fényesebbek, vagy hirtelen a beszéd vált nehezzé. Ez biztos jele annak, hogy mindannyian szívből megkedveltük egymást, s a jövőben ez így fog maradni.”

Ugyanekkor kezdődött el a PJN egyesület bor projektje. A Magyarországról kivitt néhány száz üveg Egri bikavért „Partnergemeinde Jászkisér Niederlenz” címkével (amelyen szerepel a két község címe is) árulták és árulják. A kiutazó, vagy a hozzánk látogató csoportok viszik az egész évre való szállítmányt, s jelenleg is ez a PJN egyik bevétele az őszi és a tavaszi vásár mellett. A Jászkiséren alakult Baráti Kör is hasonló akcióba kezdett. A csoportok látogatása során ruhaneműket, könyveket és a háztartási gépeket tartalmazó segélyszállítmányokat kaptunk, melyeket a közintézményeknek osztottunk szét, ill. vásárt rendeztünk. A vásár bevételét az egyesület működési költségeinek fedezésére fordítottuk.

A kulturális kapcsolatokon túlmenően gazdasági jellegű akciók is bonyolódtak. Peter Schmid ötlete alapján az Aargau Közgazdasági és Közigazgatási Főiskola végzős hallgatói közigazgatási, gazdasági, kulturális felmérést készítettek a községről. A hallgatók így Jászkiséről készítették el diplomamunkájukat, emellett terveztük, hogy az összegyűlt információk alapján esetleg közös beruházásokat valósítunk meg. A munka eredménye egy közel 100 oldalas „Project Ungarn” című tanulmány a lett. Mi több megvalósítható ötletet láttunk benne, de a gazdasági egységek vezetői ezt nem így látták. A svájciak javaslataiból mindössze a Hagymafesztivál valósult meg, reméljük olyan hagyomány lesz belőle, ami gazdasági hasznot is hozhat a település számára.

1997-ben újabb szervezeti változás következett, niederlenzi mintára 1997 március 3-án létrehoztuk a Külszolgálatok Baráti Egyesületét, amely önálló jogi személyként, önállóan gazdálkodik. Az egyesület elnöke Berente Judit, titkára Varga József, a vezetőségi tagjai: Szüle Katalin, Bollókné Gyurkó Mária és Balog László lettek. A vezetőség április 27-én Niederlenzbe utazott egy 3 napos bemutatkozó látogatásra, ahol a PJN vezetőségével a kapcsolattartás jövőbeli lehetőségeit és feladatait.

1997. június 22-28 között került sor a pedagógusok szakmai látogatására. Megismerkedtünk a magyartól lényegesen különböző svájci iskolarendszerrel, az óvodától az egyetemig minden iskolatípust meglátogattunk, betekinthettünk a tanítási órák menetébe, és volt alkalmunk beszélgetni az iskolákban tanító pedagógusokkal is. Azt tapasztaltunk, hogy a svájci iskolák jobban felkészítik a gyerekeket a mindennapi életre, sok gyakorlati tárgyat tanítanak a háztartástantól a varrásig, olyan tudást adnak, amelyik hasznosítható a gyerekek közvetlen környezetében, mindennapi életében.

1998. március 20-22-ig a PJN vezetősége látogatott Jászkisérre. A kapcsolat kezdetének 5. évfordulóján testvérvárosi szerződés aláírására került sor. Ugyanekkor kezdődött egy közös, kertészeti iskolát megvalósító projekt kidolgozása. (A mintául szolgáló iskola Niederlenzben működik.) Az elindításhoz a PJN Niederlenz a kertészeti iskola céljaira 1000 svájci frank támogatást ajánlott fel. Az iskolában a jászkiséri munkanélküliek tanulhatnak szakmát.

1998. július 3-7-között újra ellátogatott hozzánk a 30 tagú Niederlenzi Néptáncsoport. A csoport szervezője és vezetője Rosemarie Keller, valamint Erika és Godi Wipf volt. Az eddigiektől eltérően nem csak Jászkiséren, hanem Egerben és a Balatonnál is eltöltöttek egy-egy napot és éjszakát. Programjukat Szüle Katalin, Berente Judit és Varga József szervezte, s Jászkiséről kirándulásokat tettünk Hortobágyra, Debrecenbe, Lillafüredre. A vásárnapot a vendéglátó családokkal töltötték a vendégek, s a jászkiséri program zárásaként egy Jászkiséri estét szerveztünk, amelyen mindkét nemzet dalaival és táncaival ismerkedtünk a Pendsom Néptánc egyesület valamint az erre az alkalomra szerveződött főleg pedagógusokból álló női kar közreműködésével. Az esten Armin Fischer alpolgármester újra meghívott bennünket az 1998-as őszi vásárra és az 1999-es Jugendfestre. Rosemarie Keller asszony bejelentette, hogy a kertészeti iskolát megvalósításához további 4000 svájci frankot ajánlottak fel.

Egyesületünk 1998. augusztusában indította a kertészeti programot, melyet az Autonómia Alapítványnál elnyert 1960 ezer Ft, az Önkormányzat által nyújtott anyagi és természetbeli támogatásokkal, valamint a helyi vállalkozók segítségével tudta kivitelezni. A kivitelezés munkálatait Berente Judit Balog László alpolgármester, Füzesséri Zoltán és Juhász László szervezték és irányították. A beruházás értéke 3 millió Ft, melyből kiépítésre került egy melegvíz vezeték, amely a termálvízzel fűtött közintézmények távozó 40-50 C fokos vizét vezeti a kertészethez, valamint felépült a szivattyúház, két talajfűtéses fóliasátor és egy új kerítés. Ez adta volna a bázishelyét a kertészeti képzésnek, ahol tartós munkanélkülieket képeztünk volna zöldség és

dísznövénykertésznek. A képzés költségeit összesen 4,5 millió Ft-ot a Munkaügyi Központ finanszírozta volna. Ehhez feltételül 20 jelentkezőre lett volna szükség, de a község 300 munkanélkülije közül többszöri próbálkozás ellenére sem sikerült ennyit toboroznunk. Így jelenleg további hasznosítási lehetőségeket keresünk.

1998. október 29-31 között 5 tagú csoport utazott a Niederlenzi Őszi Vásárra. A csoport tagjai voltak: Berente Judit, Szüle Katalin, Biróné Tolvaj Erzsébet, Balogh László, Balogh Tamás. Tapasztalatokat gyűjtöttünk a jótékonyági vásár szervezéséről, s árultuk a jászkiséri portékákat. Balogh Tamásnak, a Teleház vezetőjének alkalmá volt találkoznia Kate Toblerrel a Niederlenzi újság a Dorf Geischt szerkesztőjével, s kicserélhették az újságszerkesztés tapasztalatait.

1999. április 8-13 között 19 tagú pedagógusokból álló csoport vizsgozta látogatásunkat, akik nem csak Niederlenzből, hanem a kanton más iskoláiból is érkeztek. A Csete Balázs Általános Iskola pedagógusaival közösen szervezett programban betekintheztek a magyar oktatási rendszerbe az óvodától az egyetemig. A programban a szokásos kirándulásokon kívül, többek között szerepelt a Varga Katalin Gimnázium kéttannyelvű tagozata, a Kodály Intézet Kecskeméten, valamint Gödöllőn az egyetem egy része és természetesen a Királyi kastély megtekintése. A látogatás során 1999-2000 tanév első hónapjára (augusztusra) hat németül tanuló diákot hívtak meg a niederlenzi és a mörikeni iskolába tanulni, átvállalva az utazás és az ott tartózkodás teljes költségét.

A niederlenziek szívesen segítenek bennünket. Kétségtelen, hogy az egyesületük rendelkezésére álló csekély anyagi eszközök nem engednek meg látványos ugrásokat. Ma már nem jelent problémát a Jászkissérről érkező nagyobb csoportok vendéglátása. Megkérdeztem Peter Schmidet, hogy mi motíválja őket a kapcsolatok fenntartásában: „Mi hűvös svájciak, akik arról vagyunk nevezetesek, hogy nehéz velünk kapcsolatot kialakítani és a vendégszeretet nem jellemző ránk, a szívéllyességet, amellyel partnerközségünkben minden egyes alkalommal fogadnak, rendkívülinek találjuk. Egy olyan világot ismertünk meg, amely számunkra eddig ismeretlen volt. Minden utazással, amelynek célja Jászkisér, növekszik a bizalom, tagságunk létszáma nő, és újabb spontán, sokszor kitűnő ötletek támadnak, amelyek partnerkapcsolatunkat segítik és építik. A mi kapcsolatunk, mint sok más Svájcban, lassan, de megbízhatóan erősödik. Mi megértjük, hogy ezt Magyarországon, ahol mindennek gyorsan kellene történnie, talán kevésbé értik meg. Azt gondoljuk azonban, hogy amit egyszer jól kigondoltunk végezetül termékeny talajra talál.”

Reméljük, hogy ez a kapcsolat, a jászkiséri emberek, s főleg a fiatalok számára új látásmódot, és új lehetőségeket is nyit meg. Ezt erősítik a már kialakult személyes baráti kapcsolatok, amelyeket reméljük, hogy újabbak követnek majd.